Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, 21. marca 1941. — Leto XIV. — Št. 12.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

V čem je rešitev?

»V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh.« To je temeljno načelo, ki ga je Bog takoj v začetku postavil. Na tem načelu mora sloneti gospodarstvo in pridobivanje gospodarskih dobrin.

V tretji božji zapovedi je bilo delo postavljeno za versko dolžnost. »Šest dni delaj«. Od te dolžnosti ni nihče izvzet, vsak je dolžan posveti svoje sile v lastno korist in korist skupnosti.

Današnji gospodarski in družabni red je daleč od teh načel. Danes je mogoče, da ljudje žive v brezdelju in žive od obresti, torej od donosov tujega dela.

V današnji dobi ni delo činitelj, ki ustvarja sredstva za obče blagostanje, danes delo ni v službi svobodnega človeštva, ampak je zasužnjeno in donaša koristi posameznikom, toda ne tistim, ki delajo, ampak tistim, ki so v položaju, da izrabljajo kapital, da ga potom živega in tujega dela takorekoč oplajajo in usmerjajo njegovo donosnost k sebi.

Že to dejstvo dokazuje zmotnost in škodljivost kapitalističnega družabnega reda, da je bila namreč postavljena na tron mrtva stvar — kapital, in da je ta mrtva stvar zavladala nad živo silo.

Sicer kapitalistični družabni red povzdiguje čednosti in vrline, ki same po sebi zaslužijo spoštovanje in češčenje: Narodnost, žrtev za splošnost, država

Naroda ni brez družine. Vendar je kapital razbil in ugonobil družino na različne načine. S tem, da ne daje poštene in pravične plače; da je pognal ženo v tovarno in tako iztrgal iz družine najdragocenejše, s tem, da ne uredi doraščajoči mladini dela.

Kapital je uničil narodno občestvo s tem, da je povzročil obče uboštvo, zlasti pa s tem, da je ustvaril boj med posameznimi stanovi, zlasti pa boj med kapitalom in delom, t. j. razredni boj.

Človeštvo se nahaja v obupnem položaju, posebno še delovno ljudstvo. Rešitev tega stanja je mogoča le s korenito izpremembo. Gospodarski in družabni red se more postaviti na popolnoma nove temelje. Ti temelji morajo biti v skladu z načeli, katere je Bog postavil takoj ob ustvarjenju in jih potem še ponovil v dekalogu, v večni ustavi človeštva.

Sicer se ponujajo razna zdravila.

Vse drugo je zavestno ali pa nenamerno zavajanje delovnega ljudstva od resničnosti.

Resničnost je pa ta: Nov družabni red morejo ustvariti le ljudje, ki so z idejami v tem redu prežeti in tudi pripravljeni prevzeti nase delo in žrtve za ta red. Kdor pa hoče delovnega človeka pognati v nekak kompromis s starim redom, ga uspava in odvaja od končnega cilja, ker ga hoče prepričati, da pomeni tak kompromis že rešitev.

Tako kompromisarsko delovanje odmika delovnega človeka od naslednje resnice: Delovni človek mora vedeti, da se njegova rešitev ne bo delala brez njega. Zato more on sam odločilno poseči v pripravljanje novega, pravičnega reda. Sam mora ustvarjati v sebi in svoji okolici novo miselnost, sam mora iti na delo.

Na kakšen način?

Leon XIII. je v svoji znani delavski okrožnici ugotovil, da živi delavski stan v tako bednih razmerah, da niso človeka vredne.

Ko govori o sredstvih, ki naj temu stanju odpomorejo, je postavil na prvo mesto d e l a v s k a d r u š t v a. Torej edina resnična in končna rešitev socialnega vprašanja ali še bolje novega reda, je v organizaciji, v združenju.

Iz te ugotovitve sledi, da ni edina naloga organizacij borba za boljši košček kruha, ampak predvsem borba za pravično rešitev socialnega vprašanja. Tega se mora predvsem zavedati delavstvo, pa ne le delavstvo, ampak vsak deloven človek. Od časa, ko je izšla Leonova okrožnica pa do danes, je namreč kapital že tako na široko posegel, da ni sproletariziral le delavca, ampak tudi tiste sloje, ki so takrat veljali še za srednji stan, za stan, ki je bil med kapitalom in delavcem, to so nameščenci in kmet.

Torej tega se mora zavedati delovni človek. Ne pomaga nobeno jadikovanje: »Država premalo za nas stori«, »Socialno zakonodajo ne izvajajo«, »S temi plačami ne moremo živeti« in slično.

Kajti stanje v državi in družbi je navadno izraz tega, kar se je skušalo uveljaviti z dolgotrajnim in vztrajnim delom. Prav tako je zakon izraz pravnega stanja, ki ga večina priznava za pravilnega. Zato mora iti delovni človek v borbo proti svoji lastni zaostalosti in duševni lenobi, pa tudi proti obstoječi družabni miselnosti. Z drugo besedo, delovni človek se mora usposobiti, da prevzame svoje mesto tudi pri vodstvu države. To more biti končni cilj borbe delovnega človeka. — Omenili smo že, da imajo strokovne organizacije največjo nalogo v tem pogledu. Zaradi tega je dolžnost delovnega človeka, da je član organizacije, da v njej sodeluje, da se v njej vzgaja, izobrazuje in pripravlja. To ni naša misel, to je misel velikega Leona.

Pa še enega ne smemo pozabiti. Leon XIII. ne govori o delavskem društvu, ampak o delavskih društvih. Zaradi tega more imeti vsak delovni človek pravico, da se organizira v poljubni organizaciji. Torej organiziranje mora biti svobodno. Načelo svobodne organizacije so cerkveni dostojanstveniki v imenu cerkve ob neštetih priložnostih zagovarjali in nastopali proti diktiranemu organiziranju, pa naj bo to od zgoraj navzdol ali od spodaj navzgor.

Zaradi tega izvršuje eminentno krščansko nalogo in dolžnost, kdor se bori za svobodo organiziranja. Če kdo dela drugače, pa se pri tem sklicuje na krščanstvo ali celo na Cerkev, moramo vedeti, da govori neresnico in da zlorablja pri tem Cerkev in vero.

Delavstvo in organizacija

Tovariš M o č n i k je imel na občnem zboru strokovne skupine lesnega delavstva v Stahovici kot predsednik skupine važno strokovno poročilo. Zaradi važnosti ga priobčujemo v celoti.

Preteklo leto je bilo težko

Strokovno delo skupine je bilo v preteklem letu zelo težko, vendar kronano z uspehom. Zaradi sedanjih razmer je zabredlo delavstvo v težke čase. Teža časa se kaže posebno po draginji in pomanjkanju življenjskih potrebščin. Vse te razmere so prisilile skupino dvakrat v mezdno gibanje. Podjetje ni hotelo razumeti vzrokov mezdnih gibanj, zaradi česar je moralo delavstvo poseči po skrajnem orožju — po stavki. V stavki se je izkazalo delavstvo disciplinirano in korajžno. Z modrim posredovanjem okrajnega glavarja v Kamniku je bila stavka kmalu in uspešno zaključena. V dveh mezdnih gibanjih si je delavstvo svoj gospodarski položaj precej izboljšalo, vendar še ne v višini, ki bi odgovarjal draginji.

Gospod Avsenek in delavstvo

Na zasedanju banskega sveta je govoril tudi industrijalec Avsenek. Zavzemal se je med drugim tudi za to, da se prepreči vsak dvig plač. Ta gospod gotovo ne pozna pravega položaja. Če bi ga poznal, bi vedel, da ima delavstvo pri sedanjih dohodkih komaj toliko, da se borno preživlja. Zaveda naj se, da je veliko delavskih družin, v katerih **že več mesecev ne poznajo kruha.**

Priznavamo, da so potrebne tudi žrtve. Toda delavstvo doprinaša že tako težke žrtve, da ne zmore še višjih. Ali bi ne bilo bolje in pravičneje, da se porabijo za dobrobit države milijoni kapitalistov, kakor da se preobremenjuje že tako gospodarsko skrahirano delavstvo.

V čem je rešitev delavstva?

V katero koli stran se delavstvo obrne, so sama nasprotovanja. Kakor na povelje odklanjajo podjetja vsako novo zvišanje plač. Delavstvu se jemljejo tudi osnovne pravice. Socialna zakonodaja se izvršuje le pod pritiskom delavstva. Pa tudi ta pritisk ni v celoti uspel. Lahko rečem, da je delavstvo v sedanjem času osamljeno in njegova usoda je prepuščena le njemu samemu.

Zaradi tega se moramo vprašati: **Katera je tista sila, ki nas bo rešila? Kdo nas bo vodil?** Edina rešitev je **v naši lastni sili.** Toda le tedaj, če bomo predstavljali vsi skupaj **eno samo silo.** Viden izraz take enotne sile je **strokovna organizacija.**

Le strokovna organizacija razume naše težave, le njej lahko potožimo svojo bol. Le strokovna organizacija ustvarja čut moči in odpravlja občutek osamelosti. Delavstvo se zateka k svoji organizaciji kot otrok k svoji materi, pri kateri vedno najde razumevanje, ljubezen in pomoč.

Toda delavska strokovna organizacija nas ne le brani, ona nas vodi tudi v boj za boljši gospodarski položaj, v boj za ustvaritev poštene in pravične družbe.

Naša dolžnost do organizacije

Strokovna organizacija pomeni za nas življenje. Zato moramo vestno izvrševati do nje svoje dolžnosti. Zavedati se moramo, da smo organizacija mi sami. Zaradi tega mora vsak sodelovati v organizacijskem življenju in s svojim delom podpirati izvoljeno vodstvo. Posebno se pa moramo udeleževati organizacijskega življenja: sej in sestankov.

Vedno bolj se moramo poglabljati v delavska vprašanja, študirati delavsko zakonodajo, ustvarjati v sebi delavsko miselnost. Zato proč z meščanskim čtivom in se oklenimo svojega časopisa »Delavske pravice«!

Ne smemo pozabiti tudi na to, da je naša dolžnost, da točno in redno plačujemo članarino. Nasprotniki JSZ so pričakovali, da bo

Nadaljevanje na 2. strani.

Proč z malodušnostjo

V vrstah delovnega ljudstva, še prav posebno med ročnim delavstvom, je v sedanjem času silno nevarna malodušnost. Posebno v vrstah neorganiziranega delavstva in tudi v manj zavednih organiziranih delavcih se opaža sem in tja malodušje. Zaradi težkih razmer, v katerih živimo, pride tak nezaveden delavec do sklepa, da itak ničesar ne pomeni in se vda nekako svoji usodi, češ: bo že, kar bo. Slabše, si misli, tako ne more biti, kvečjemu boljše. In tako čaka in čaka, kdaj se bo kolo človeške sreče in blagostanja samo zavrtelo in mu kot v loteriji prineslo najmanj majhen dobitek sreče, če že ne velikega.

Taki ljudje so dandanes največja nesreča za delavstvo. Godrnjajo navadno nad vsem, ni jim prav to, ne ono, jezijo se nad vsem in po večini škodujejo ne le sebi, marveč spravljajo tudi svojo okolico v malodušje in nezadovoljstvo. Taki ljudje predstavljajo ohromelega človeka, ki so polni želja, zahtev, radi bi hoteli, da bi jim nekdo pomagal, toda da bi sami sebe dvignili, stopili na noge in poprijeli za delo tam, kjer je treba, tega ne zmorejo. Vendar je to neke vrste ohromelost, in sicer duhovna ohromelost. Saj vidimo te ljudi, kako hodijo okrog, vidimo jih, kako delajo v tovarnah, v rudnikih, na polju, v gozdovih, roke in noge imajo zdrave, tudi vidimo in slišimo jih, kako godrnjajo, zabavljajo in se jezijo, torej imajo tudi jezik zdrav, dobre oči in ušesa, dober spomin, vse, kar bi človek lahko štel v telesno, organično popolnost, toda manjka jim volje, pravega spoznanja in razuma, manjka jim kratko rečeno delavske in človeške zavesti. Kaj jim pomaga telesno zdravje in moč, ako so pa duhovno daleč od zahtev časa. In vprašajmo se, ali so to delavci? Ne, niso! To so garači, sužnji in hlapci, s katerimi lahko dela vsak, kakor hoče. Izživlja se tak človek le v smeri, ki človeka ni dostojna, v godrnjanju in zabavljanju, kot živali, ki vsaka po svoje oddaja glasove. V pravem pomenu besede delavec je šele tisti človek, ki sicer oddaja svojo fizično moč drugim, toda pri tem se tudi zaveda tega in terja od družbe to, kar mu kot človeku pripada — pošteno plačo, potrebno upoštevanje, čast, pravico, svobodo in soodločanje pri vseh vprašanjih javnega in zasebnega življenja, kjer gre za čast in dostojanstvo delavstva.

Kdo pa naj danes kuje novi čas? Mar misli malodušnež, da bo novi čas ustvarjal in naredil človek, ki živi danes dobro od neurejenih in slabih razmer, ki se mu morda ne bo nikoli več godilo tako kot danes. Kolikor se bodo razmere ali socialni red, če hočemo tako reči, spreminjale v prid delovnega človeka, tem slabše se bo godilo ljudem, ki morda danes veliko govorijo o novem redu, v resnici se ga pa bojijo, ker bo njim samim v škodo. Precejšen odstotek ljudi dobro živi danes zato, ker velika večina delovnega ljudstva trpi pomanjkanje in strada. Boljši časi ne bodo prišli od boljših letin, ampak od pravične razdelitve zemeljskih dobrin.

In za to pravično razdelitev dobrin se bo treba boriti, trdo delati, vztrajati v borbi do konca samostojno, samozavestno in korajžno. To ni borba pri tenisu, ne zabijanje golov, ni telovadba ali tekma v plavanju, kjer gre zgolj za čast in za pokale, tu gre za nekaj več. Gre za pravično plačo, za dobrine, da bo delavec lahko živel, da bo lahko skrbel za svojo družino, tu gre za postojanke v zasebnem in javnem življenju, kjer se odloča življenjska usoda tisočev in tisočev. To je borba za novo življenje, za nov red, za nov čas, za čas, ko bo pravica samo ena, in sicer božja pravica, da doseže vsak dostojno življenje, ki mu kot človeku tudi pripada.

Zato ne poslušajmo lepih siren, ki nam govorijo o novem času, ne poslušajmo volkov v ovčjih oblačilih, ki nas skušajo premotiti v naši borbi, ker ti bodo v resni borbi za nov čas umolknili ali celo kopje vrgli na nas, namesto na pravega krivca sedanjega časa. Koliko je danes takih ljudi povsod, v vsakem kraju, v vsakem času. Samo polpretekle čase zgodovine naše Jugoslovanske strokovne zveze poglejmo in dobili jih bomo mnogo. Ne mislimo, da so našo JSZ preganjali zaradi njenih načel, zaradi neštetih žrtev, ki so jih naši tovariši doprinašali za organizacijo in za njeno plodno delo, ne, ampak zaradi tega, ker je bila JSZ, in je še, predstaviteljica zavednega krščanskega delavstva, ki se neustrašeno in zavestno bori za svoje pravice, za čast, dostojanstvo, enakopravnost delavstva prav povsod. Zato preganjajo, ubijajo in pokopavajo našo JSZ že dolgo vrsto let, a je niso in je ne bodo uničili. Prav njeno delo, njena načela so osnovna podlaga novega pravičnega družabnega reda. Lepe sirene, volkovi v ovčjih oblačilih...

Toda zdrava krščanska zavest zmaguje v srcih slovenskega delavstva. Delavstvo ve, da je ta borba zdrava, potrebna. S tem, ko se bori za svojo neodvisno delavsko gibanje, se že bori tudi za nov čas, za nov družabni red, v katerem mora biti delavstvo enakopravno z vso pravico soodločanja in sodelovanja pri vseh vprašanjih družabne preosnove.

In kaj naj rečemo malodušnežem? Proč z njimi! Proč z malodušnostjo! Kdor je delavec z dušo in telesom, kdor se zaveda, da ni rojen za to, da hlapčuje svojemu bližnjemu, ampak da je tudi ponosen sam na sebe, da da nekaj na svojo čast in svoje poštenje, ta more v vrstah našega gibanja in z nami vred zagrabiti kramp in lopato. Brez dela ni jela, brez borbe ni zmage in tudi ne kakega novega časa!

Čudna uvidevnost

Iz obratov prihajajo razne pritožbe: Podjetniki se ne držijo že sklenjenih dogovorov. Nekateri nastopajo proti strok. organizacijam in prepovedujejo celo vsako intervencijo. Na predloge za ureditev delovnega razmerja odgovarjajo: Se ne pogajamo ali se ne razgovarjamo.

Brez dvoma se vse to dogaja organizirano in po izdelanem načrtu. Gospodje skoraj gotovo menijo, da je delavstvo nesposobno za boj ali pa, da sedanje težke razmere prepovedujejo delavstvu ostrejše nastope v boju za svoje pravice.

Naj bodo povodi kapitala za ofenzivno nastopanje taki ali taki, eno je gotovo, da nočejo podjetniki upoštevati težkega položaja delavstva in tudi to, **kaj so dolžni v sedanjem času javnosti in državi.**

Če delavec bere razne statistike — uradne ali manj uradne —, more ugotoviti, da te statistike za njega ne držijo. Te statistike so mogoče v skladu s položajem tistih slojev, ki se morejo še kolikor toliko kulturno izživljati. Delavec tega več ne zmore. Delavec se danes bori **za golo življenje.** Kupuje le to, kar nujno potrebuje za svoje vzdrževanje. Za delavca pridejo po statistiki v poštev naslednji predmeti: prehrana, obleka in obutev. **Vsi ti predmeti so se v splošnem podražili najmanj za 100 odstotkov.**

Le poglejmo zadevo od blizu! Bela moka je veljala leta 1939. 3.50 din kg, sedaj 9.50 din. Koruzna 2—2.50 din, sedaj 5 din; koruzni zdrob 3 din, sedaj 7 din; fižol 4—5 din, sedaj 8—10 din; testenine 8 din, sedaj 16—18 din; riž 6—10 din, sedaj 16 din; krompir 1 din, sedaj 2.50 din; mast 16—17 din, sedaj za enkrat 34 din. Obutev: templanci za odraslega s petami 35—45 din, sedaj od 110 din naprej; čevlji 140—180 din, sedaj od 350 din naprej. Obleka se je podražila za 150 odstotkov. To so dejstva, s katerimi mora delavec računati. O kavi in čaju sploh ni govora. To je za delavca luksuz. Vprašanje je, kako naj shaja, posebno družinski oče, s sedanjimi dohodki. Omejitev je izvedel že do skrajnosti. Če gre preko te meje, mora prevzeti nase še večje stradanje. Kajti že sedaj zelo, zelo veliko delavskih družin ne pozna več kruha.

Verujemo, da ima tudi podjetnik težave. Toda ne morejo se primerjati z obupnim položajem delavca. Podjetja danes žanjejo na debelo. Kljub večjim obremenitvam imajo lepe dobičke. Večina podjetij neupravičeno nasprotuje upravičenim zahtevam delavstva. Da ni glavni vzrok gospodarsko stanje podjetja, dokazuje TPD. Lansko leto je zaključila s tako lepim uspehom, da je omogočil delničarjem superdividendo. Pa vendar je TPD odklonila prav za prav v načelu že dogovorjen način zvišanja plač in svojevrstno uveljavila tako imenovano povišanje in delavstvo prikrajšala za težke milijone.

Saj delavstvo dobro ve, da **mora** v svoje lastno dobro upoštevati tudi gospodarski položaj podjetja. In to tudi dela. V težkih časih **pa bi moral vendarle imeti prednost človek pred dobičkom.**

Vsaki taki nastopi ustvarjajo napet položaj in nezaupanje. Če je to koristno, naj pomislijo tisti, ki nosijo odgovornost tudi za delavstvo in njegovo notranjo usmeritev nasproti posameznikom in splošnosti.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

JSZ gospodarsko propadla in z gospodarsko propastjo tudi organizacija sama. Tako mislijo ljudje, ki so vedno vezani na tujo pomoč, na svojo moč ne zaupajo. Toda delavstvo vdržuje svojo organizacijo samo in ne dopusti, **da bi se tudi v gospodarskem pogledu vtaknila tuja roka.** Kajti delavstvo hoče imeti samostojno in svobodno organizacijo. Zato bomo z veseljem izvrševali nasproti organizaciji tudi gospodarsko dolžnost.

Največja in najlepša je zapoved ljubezni. Ljubezen pomeni najlepšo skupnost. Ko ustvarjamo po delavski strok. organizaciji to skupnost, se moramo zavedati, da bo ta **skupnost tem večja, čim večja bo med nami ljubezen.** Ljubezen je in more biti merilo za našo skupnost. Vsak človek se mora zavedati, da mu stoji ob strani posameznik in delavska celota v slabih in dobrih trenutkih.

Težke čase smo že preživeli, a **viharnejši so še pred nami.** Tudi bodoče viharje bomo prestali zmagovito, če bomo povezani v duhovni skupnosti.

V bodočih viharjih se bo izkazalo, da je JSZ zgrajena na granitni skali krščanskih načel in da so tako vzgojeni tudi njeni člani. Zaradi tega nič bojazni, v bodoče poslovno leto pojdimo še z večjim ognjem v boj za svojo bodočnost pod vodstvom neustrašene in v boju preizkušene JSZ!

Kategorizacija

službnega in pomožnega osebja v hišah, lokalih in javnih bolnišnicah ter kategorizacija kurjačev in strojnikov pri mlatilnicah.

1. **Hišne pomočnice in hišnice** so uvrščene v I. mezdni razred neglede na višino plače in na kraj zaposlitve.

Ta kategorizacija se nanaša le na **ženske** osebe, ki opravljajo v gospodinjstvu fizične posle. Na druge ženske osebe, ki so zaposlene v gospodinjstvu s specializiranimi in kvalificiranimi posli n. pr. kuharice, sobarice, otroške vzgojevalke, gospodinje, če vodijo same gospodinjstvo, se ta kategorizacija ne nanaša in jih je treba uvrstiti v mezdne razrede po prijavljenem zaslužku.

Ta kategorizacija se ne nanaša tudi na služno osebje v obrtnih, trgovinskih in drugih gospodarskih obratih. Hišnice so tiste osebe, ki pazijo na hišni red in opravljajo v hiši določena hišna ročna dela.

Ta kategorizacija se ne nanaša tudi na moške osebe, ki so zaposlene v gospodinjstvu.

Za vse kategorizirane ženske osebe je treba predpisovati prispevek v vsakem mesecu za 25 delovnih dni. Prispevek za 25 delovnih dni znaša **41 din.** Od tega zneska odpade na služkinjo odnosno hišnico **19.75 din.** Gospodinja sme na račun socialnega zavarovanja odtegniti le ta znesek. Hranarina v 1. m. raz. znaša 10 din, poročene pa 11.25 din na dan. Pogrebnina 450 din.

2. **Strokovno pomožno osebje** v javnih bolnišnicah in javnih zdravstvenih ustanovah, t. j. bolničarji, bolničarke, sestre pomočnice itd. se uvrščajo v III. mezdni razred. Prispevki znašajo na mesec za 25 delovnih dni 68 din, od tega odpade na uslužbenca **33 din.**

Hranarina znaša 16.67 din, porodnina 18.75 din na dan; dečja oprema 150 din, podpora za dojenje 4 din na dan za dobo 12 tednov. Pogrebnina pa 750 din.

3. **Strežno osebje** v gostinskih obratih: natakarji, natakarice in sobarice je kategorizirano samo v lokalih 1. in 2. razreda in samo na sedežu okrožnega urada in v mestih z več kot 20.000 prebivalci ter v kopališčih in ostalih turističnih krajih in to tako, da se uvrstijo **plačilni natakarji** na sedežu okrožnega urada in v mestih z več kot 20.000 prebivalci v **VII. mezdni razred,** v kopališčih in ostalih turističnih krajih pa v **V. m. razred; vsi drugi** na sedežu Okrožnega **urada** in v mestih z več kot 20.000 prebivalci v **IV. m. razred,** v kopališčih in ostalih turističnih krajih pa v **III. m. razred.**

Služno osebje v gostinskih obratih v vseh drugih krajih je treba uvrstiti v mezdni razred, ki ustreza višini njihove plače.

Plača za uvrstitev v mezdni razred se določi takole: Vzame se plača v gotovini in v naravi, na plačo v gotovini se pribije še 10% postrežnine. In to v vseh primerih, ko ni napitnina prepovedana.

Plačilni natakarji, ki imajo stalno plačo ali so brez nje, se morajo uvrstiti vsaj v en mezdni razred više od ostalih natakarjev v istem poslu.

4. **Strojniki in kurjači,** zaposleni pri mlatilnicah, se zavarujejo vnaprej in sicer strojniki v V. m. razredu, kurjači pa v IV. m. razredu.

S tistimi pa, ki delajo samo za hrano pri mlatilnicah, je treba ravnati kakor z ostalimi kolektivno zavarovanimi kmetijskimi delavci.

Ta kategorizacija velja od 1. marca 1941.

Noben javni lokal v delavskem kraju ne sme biti brez našega glasila »Delavske pravice«!

Strokovna poročila

Borba JSZ za zvišanje zaslužkov žagarskih in ostalih lesnih delavcev v gornjegrajskem okraju

Prav žagarsko in lesno delavstvo gornje Savinjske in Zadrečke doline je v položaju, da bi brez strokovne organizacije predpise socialne zakonodaje, kot tudi uredbe o minimalnih mezdah prav nič ne občutili. Če bi se ne bili poslužili sredstva samoobrambe, to je borbe za svoje pravice potom strokovne organizacije bi veljali in tudi dejansko bili še vedno navadni kmečki hlapci ali dninarji.

To nam ponovno potrjuje borba za zvišanje zaslužkov žagarskih delavcev, katerih podlaga so obstoječe minimalne mezde. Zaslužek žagarjev je bil določen akordno od flosa zrezanega lesa. Čim so 1. oktobra 1940 stopile v veljavo nove minimalne mezde, je JSZ zaprosila okrajno načelstvo, da skliče razpravo v svrho prilagoditve plač novim minimalnim mezdam. Delavsko zastopstvo je predložilo delodajalcem povišek akordnih zaslužkov za toliko, kot je v primeri s prejšnjo, bila zvišana minimalna mezda. Ta povišek bi znašal toliko, da bi prejemal delavec pri lastni hrani 157 din, pri delodajalčevi hrani pa 127 din za flos zrezanega lesa. Delodajalci so to zvišanje odklonili kot previsoko.

Ker pa je način delovnega časa za delavca žagarja tak, da mora dnevno žagati do 16 ur, bi žagarji tudi pri sorazmerno nizkih minimalnih mezdah, in pri povišku 50% za več kot desetурno delo le prišli do precejšnjih dnevnih zaslužkov, ki bi marsikje bili še boljši kot pa zgoraj navedena zahteva za plačilo od flosa, so zastopniki delavcev in delodajalcev na razpravi, ki je bila na glavarstvu v Gornjem gradu dne 20. februarja 1941 sprejeli sledeči sporazum:

1. Na žagah, kjer so pri akordnem delu minimalne mezde dosežene odnosno prekoračene, ostane dosedanji način plače in dosedanja višina plače.

2. Na žagah, kjer pri akordnem delu minimalne mezde niso dosežene, se morajo iste uveljaviti. Po možnosti se je pa tudi na teh žagah ob sodelovanju zakonitih delavskih zastopnikov in zastopnikov strokovnih organizacij zediniti na odgovarjajočo akordno plačo.

3. Kjer je bila hrana pri gospodarju v navadi, ostane pri tem tudi v bodoče.

Navzoči zastopniki delavstva in delavskih organizacij pristanejo na to izjavo in jo obenem s predstavniki gospodarjev podpišejo.

To velja za vse ure, ki jih je žagar naredil od 1. oktobra 1940 dalje in mora prejeti za deseturno delo na dan po **4.50 din, za več kot deseturno delo pa po 6.25 din na uro.** Za hrano pa sme delodajalec odtegniti dnevno po 12 din.

Tovariši žagarji glejte, da se boste poslužili svojih pravic, ki Vam gredo po zakonu.

Tudi za gozdne delavce Zadrečke doline, se je bila dolga borba, da bi se doseglo zvišanje njihovih zaslužkov. Trikrat je bila v Gornjem gradu poravnalna razprava, 13. marca 1941 je bil dosežen sporazum, ki določa:

Za deseturno delo se plača šiht od 55—70 din, za nad deseturno delo pa se plača petdeset odstotkov več. Že na prvi razpravi v januarju se je pa dosegel sporazum, da se plača tesarjem od kubičnega metra 50 din.

Še nerešeno je ostalo vprašanje plačila za vožnjo splavov. Tudi to vprašanje bo kmalu rešeno.

Na delavcih je sedaj ležeče, da bodo pazili, da se jim bodo zapisane pravice tudi dale. Organizacijo tvori vsak delavec, ki je član, ni pa dovolj, da je samo zapisan, treba je, če ne bo dobil plače, kakor zgoraj navajamo, da sporoči organizaciji v domačem kraju, ali pa v Ljubljano. JSZ bo pazila, da se zakonite in zapisane pravice ne bodo teptale. Za določilo, da se plača na šiht od 55—70 din velja: da jih mora biti vsaj polovico po 62.50 din, kolikor jih bo plačanih niže, toliko jih mora biti pa više kot 62.50 din na deseturni šiht.

Brezposelne podpore

Veliko delavcev, ki so že v januarju prosili za brezposelno podporo, dobiva od borze sporočila, da je podpora odklonjena, ker imajo premalo članstva. Kdor misli, da ima le od prejemanja zadnje podpore 8 mesecev članstva, naj to sporoči JSZ, pošlje naj listek, s katerim mu borza sporoča, da ne dobi podpore, ali pa vsaj številko borze, ki je v delavski knjižici, pa bomo ugotovili, če mu je podpora po krivici odklonjena.

Tisti, ki mu je odklonjena podpora, pa ima od prejema zadnje podpore, ali pa dve leti nazaj 6 mesecev članstva pri OUZD ter zato ni dosegel 8 mesecev, ker je bil v bolniškem stanju ali na orožnih vajah, ima pravico na tri obroke. JSZ naj pošlje potrdilo občine, da je bil na orožnih vajah, če je bil pa bolan, naj navede kdaj je bil bolan in bomo tudi za njega uredili, da bo dobil tri obroke.

Dostikrat se dogaja, da ne dobi prosilec družinske doklade. Družinsko doklado dobi vsak brezposelni, ki preživlja vsaj enega mladoletnega otroka. Občina sicer napiše na vprašanje borze, da ima, recimo, štiri mladoletne otroke, toda če ne navede imena in starosti, borza v svetem izvajanju birokratskih predpisov doklade ne da. V teh primerih pošljite potrdilo občine o številu, imena in starosti otrok na JSZ in uredili bomo.

Za navedene primere bomo uredili, čeprav delavec že dela, ker gre za podporo, ki bi jo bil moral dobiti.

Položaj nižjih uslužbencev pri OUZD v Ljubljani

Pod tem naslovom smo v naši prejšnji številki priobčili uredništvu poslani dopis, v katerem se je kritizirala prepoved dajanja napitnine v čistilnem odnosno fizikalnem kopališču OUZD. V zvezi s tem člankom smo od uprave OUZD sprejeli to pojasnilo:

Uprava OUZD je res pred kratkim prepovedala svojemu strežnemu osebju v kopališču sprejemanje vsakršne napitnine od obiskovalcev kopališča. Storila je to izključno zaradi tega, da zaščiti člane-delavce, ki predstavljajo večino obiskovalcev tega kopališča. Ugotovilo se je namreč, da je bilo ravnanje z obiskovalci, ki so dajali napitnino, različno od onega z obiskovalci, ki tega niso storili. Pojavljale so se pritožbe, da se ne upošteva vrstni red, da se odkazujejo slabše kabine itd. Skratka, člani-delavci, ki niso zmogli napitnine, so imeli stalen občutek, da se z njimi slabše ravna kot z ostalimi. Da se taki pojavi preprečijo in se doseže popolnoma enako obravnavanje vseh obiskovalcev kopališča in zaščiti predvsem delavce, je bil edini namen po uradu izdanega ukrepa. Pri tem se poudarja, da so plače vsega strežnega osebja v kopališču primerne in da se pri njih določanju nikakor ni upoštevalo, da bo dobivalo to osebje kake napitnine in se zaradi tega določilo manjše prejemke. Za primer navajamo, da ima maserka kopališča, ki je zaposlena vsak drugi dan, 1900 din mesečnih prejemkov. Taka plača je gotovo primerna in so zaradi tega tudi vsi očitki glede višine plač nižjih uslužbencev pri OUZD, ki so bile prav tako kot vsem ostalim zvišane za 25%, neutemeljeni in neumestni.«

Prejeli smo novo pošiljko

težkih svil za damske obleke. Cene so nizke
Pričakujemo Vas in se priporočamo

JOS. SENICA, DOMŽALE

Zahteve vevških papirničarjev

Razmere, v katerih živi vevški papirničar, so v današnjem času take, da potreba tako od strani delavstva, v isti meri pa tudi od strani podjetja, da smo med seboj vsaj delno zadovoljni, kajti v tem nima korist samo eden, ampak oba, tako delojemalec kakor tudi delodajalec. Val draginje, ki jo vsak dan bolj občutimo v naših že itak skromnih želodcih, nas je ponovna prisilila po zahtevi za zvišanje plač. Vevški papirničar se sprašuje, kaj misli podjetje. Že 1. februarja t. l. so organizacije poslale svoje zahteve, toda danes smo še vedno tam kot 1. februarja. Vprašujemo se, kje je zavora? Obratni zaupniki nas na vseh sestankih informirajo in smo takih informiranj že siti. Mislimo, če bi imelo vodstvo podjetja do svojega delavstva vsaj malo razumevanja, bi bila že davno vsa stvar rešena. Dobro vemo, da podjetje gospodarsko dobro uspeva, toda po čigavi zaslugi? Kdo ustvarja bogastvo? Kdo prinaša g. delničarjem težke tisočake? Ni pa pri gospodih razumevanja za nas, ki smo z žuljavimi rokami doprinesli, da je danes podjetje na tej višini in bi nam zato lahko brez vsake škode nekaj dodalo. Vsi stojimo trdno povezani za obratnimi zaupniki kakor tudi z organizacijo, ker se zavedamo, da je le v skupnosti naša zahteva upravičena in se torej naj odstranijo ovire ter pristopi k pogajanjem. Papirničar bo pa stopal z bolj veselim obrazom za tovarniške zidove. Kajti če ustvarja s svojim delom ogromne produkte, naj bo tudi pravično plačan. — Papirničar.

Občni zbor JSZ v Kranju

Slično kakor Maribor je tudi Kranj središče tekstilne industrije. JSZ deluje v Kranju od leta 1934. V nedeljo 16. marca je bil v Kranju občni zbor strokovne skupine gradbenega delavstva, strokovne skupine delavcev in nameščencev ter strokovne skupine tekstilnega delavstva. Občnih zborov se je udeležilo nad 500 delavcev, ki so dvorano »Stare pošte« popolnoma napolnili. Združeno z občnimi zbori se je obenem vršila tudi proslava praznika sv. Jožefa. Občne zbore je vodil tov. Šiler, ki je uvodoma omenjal delo posameznih strokovnih skupin. Za gradbene delavce je podal poročilo tov. Kužnar Simon, ki je v svojem poročilu izčrpno podal težko stališče gradbenga delavstva. Gradbeno delavstvo je bilo v pretekli poslovni dobi dvakrat v borbi za zvišanje plač, ki sta uspeli. V letošnjem letu pa gradbeno delavstvo stoji ponovno v mezdnem gibanju. Delo skupine je bilo zelo ovirano, ker so bili tovariši odborniki po večini na orožnih vajah, na katerih se sedaj zopet nahajajo. Za strokovno skupino tekstilnega delavstva je poročal tov. Sešek Bogomir. Tekstilno delavstvo je bilo v preteklem letu zaradi pomanjkanja surovin hudo prizadeto. Po vseh tovarnah so bile redukcije na dnevnem redu. JSZ je storila vse, da se težak položaj delavstva kolikor je mogoče izboljša. Tudi zaupniki so storili vse kar je bilo v njihovi moči. V »Jugobruni« je šlo delavstvo tudi v mezdno gibanje, ki je uspelo. Želeti bi bilo, da bi tudi delavstvo iz drugih tovarn šlo isto pot. Za strokovno skupino delavcev in nameščencev je poročal tov. Tomažič Jožef. Skupina je imela več mezdnih gibanj za mestne delavce. Mezdna gibanja so bila zaključena z uspehom. Tudi delavstvo tovarne »Standart« je bilo skozi vse preteklo leto v mezdnem gibanju. Primorano je bilo meseca julija stopiti v stavko, ki je trajala teden dni in je bila z uspehom zaključena.

Iz vseh poročil, ki so bila izčrpna, je bilo razvidno kako velika dela je izvršila celotna JSZ v Kranju. Po podanih poročilih so bile od strani posameznih strokovnih skupin predlagane liste novih odborov, ki so bile v celoti sprejete. V posamezne odbore se je pritegnilo več novih moči. Nato je podal tov. Jurač v jedrnatem govoru sliko slovenskega delovnega človeka. Tajnik Pestotnik pa je podal strokovna poročila.

Kljub vsem zaprekam od raznih strani je občni zbor dokazal, da JSZ v Kranju raste in napreduje. Razmere, ki so nastale po letu 1936. se počasi popravljajo. Dokaz temu je, da tekstilno delavstvo zopet pristopa v strokovno organizacijo. Pri tem ima velike zasluge JSZ, ker so njeni pristaši vselej in povsod skušali s svojim delom dokazati, da je edina rešitev delavstva v stanovski organizaciji. Vsem pa, ki upajo, da bodo s svojim razdiralnim delom dosegli uničenje JSZ, je pa občni zbor dokazal, da se zelo motijo. Naj bi smernice, ki so bile podane na občnem zboru bile vodilnem v bodočem letu.

Do naših krajih

Goričane

V nedeljo 9. marca je bil redni občni zbor Strokovne skupine papirničarjev JSZ, ki je bil dobro obiskan. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno, da je skupina v preteklem letu vsestransko napredovala. Tudi število članov je naraslo za 12. Posebno zanimivo je bilo poročilo o strokovnem delu glede na mezdna gibanja, ki so bila v preteklem in letošnjem letu. Dosežene uspehe, ki pa ne ustrezajo dvigu draginje, smo dosegli le z organizacijo. Kajti podjetje je vse še tako upravičene zahteve vedno odklanjalo in zavlačevalo z razpravami, tako da so organizacije imele veliko dela, preden je bil dosežen kakšen uspeh. Sedanje zahteve pa podjetje sploh odklanja, četudi so nas samo razmere prisilile, da smo jih postavili. Po poročilih odbora in nadzorstva je bila volitev novega odbora. V novi odbor so bili izvoljeni: Predsednik Knific Franc, podpredsednik Merjasec Jože, tajnik Sušnik Andrej, blagajnik Lavrinc Franc, gospodar Okeršlar Anton; namestniki Knific Ivan, Luštrek Peter in Krel Štefan; nadzorstvo: Škulj Tine, Petač Lojze in Gorišek Franc. H koncu občnega zbora je poročal tudi zastopnik centrale tov. Grošelj Jože. Poudarjal je, da je JSZ danes edina svobodna in prava delavska organizacija. Za papirniškega delavca je pa še posebno važno, da je organiziran v JSZ, ker je v njej organizirana že večina slovenskih papirniških delavcev.

Sostro

Krščanska delavska mladina uprizori 23. marca ob 4 popoldne v dvorani g. Jeriha v Zadvoru pretresljivo dramo **»Igra življenja«**, iz življenja mlade Marinke po češkem filmu »Maryša«. Marsikdo se bo čudil, kako da bo KDM uprizorila igro v zgoraj omenjeni dvorani. Žalostno je, da tam, kjer bi človek pričakoval največ umevanja, ga je najmanj. Prvotno smo zaprosili za cerkveno dvorano, katera pa nam je bila precej trdo odklonjena in to od takih ljudi, ki veliko govorijo o ljubezni do bližnjega, da se ne smemo sovražiti in da moramo drug drugemu odpustiti in pozabiti, kar je bilo. Delajo pa prav narobe: ali bi ne bilo dosti bolje, da bi molčali in da ne bi bilo nepotrebnega razburjanja. Veliko zaničevanja morajo pretrpeti ti mladi delavski fantje in dekleta. Javno so jim zlonamerno utisnili pečat protiverstva in z veseljem pričakovali, kako se bo KDM zrušila pod težo obrekovanj. Toda bilo je prav narobe: še bolj pokoncu so ti mladi delavci in delavke dvignili glave in ponosno stopali k mizi Gospodovi, čeprav zaznamovani, ponosni, da so zaničevani, ker nočejo biti katoličani samo na papirju, temveč tudi v dejanju. Menda je Sostro na prvem mestu v sovraštvu do KDM. Toda vse to nas ne bo motilo in bomo šli pogumno naprej. Vse delavstvo in prijatelje naše KDM pa prav vljudno vabimo, da v čim večjem številu obiščejo v nedeljo našo prireditev in s s tem dajo zadoščenje mladini za njen trud.

Vevče

Iz organizacije. V zadnjem času je podjetje sprejelo večje število delavstva. Tov. zaupniki poskrbite, da se organizirajo. Razložite jim pomen svobodne delavske organizacije, kakor je naša JSZ. Pretekli torek, to je 11. marca, smo imeli v gostilni Ciril Gašper-

lin na Fuškovi redni mesečni zaupniški sestanek organizacijskih zaupnikov. Predaval je duhovnik iz Ljubljane o temi »Krščanstvo in novi red«. Predavanje je bilo tako aktualno, da je bila velika škoda, da ga ni slišal kateri izmed tistih, ki samo govori, koliko ima v sebi vere. Iz predavanja smo izvedeli, kaj zahteva odnos krščanstva in kakšno je današnje človeštvo napram krščanstvu. Mi se gospodu profesorju najiskreneje zahvaljujemo, a veliko željo imamo, da se bolj pogosto vidimo. Delavstvo zelo potrebuje dobrih duhovnikov. — Tov. zaupniki skrbite, da boste redno pobirali članarino, ker s tem boste prihranili veliko dela tov. blagajnikom. — V nedeljo 23. marca ob 4 popoldne uprizori KDM iz Sostrega v dvorani g. Mihe Jesiha zabavno igro: »Igra življenja.« Z našim obilnim obiskom bomo pokazali, da razumemo poslanstvo in pota KDM. Ker so tej mladini zaprta vrata Prosvetnega doma, se težko rine po razorani okolici, ker nima potrebnih društvenih lokalov. Tovariši, tovarišice! Naj nikogar ne manjka. Vstopnina 6, 5 in 3 din. Tudi mi se ravnajmo po izreku: Svoji k svojim.

Trbovlje

Vse člane vljudno opozarjamo, da opravijo sedaj svoje verske dolžnosti kot člani krščanske delavske organizacije. Druga leta smo to storili na naš praznik sv. Jožefa skupno, letos pa smo ta dan normalno bili zaposleni, zato storimo to vsak zase, kakor je potrebno in prav. — Predsednik.

V soboto 22. t. m. članski sestanek skupine ob 5 popoldne. Pogovorili se bomo o tekočih zadevah. Pridite!

Uredništvu »Delavske pravice« v Ljubljani. Glede na Vaš članek, ki ste ga priobčili v »Delavski pravici« z dne 6. marca 1941 pod naslovom »Trbovlje«, Vas prosim, da v smislu tiskovnega zakona priobčite v naslednji številki »Delavske pravice« in na istem mestu naslednji popravek: Ni res, da je na enem zadnjih sestankov, na katerega so bili povabljeni upokojenci, pa se je g. Adolf Jesih hvalisal, da je vse to on izposloval. Delo, ki ga drugi izvršijo, je treba priznati le tistemu, ki ga je res storil. Nečastno si je lastiti stvari, če so drugega last in delo. No, pa smo prepričani, da to ni bilo prvič in se bo še ponavljalo. Res pa je, da sta bila dan pred zasedanjem ban. sveta pri meni predsednik rud. upok. g. Ušeničnik in odbornik Aškerc; prosila sta me, naj bi se na zasedanju ban. sveta zavzel, da se iz bednostnega fonda nakazala podpora Glavni brat. skladnici za draginjske doklade novoupokojencem v smislu sklepa ankete, ki je bila v Ljubljani dne 27. novembra 1940, na kateri je bilo sklenjeno, da prispeva po eno tretjino industrija, delavci in banovina. Prosila sta me, da bi po zasedanju na njihovem sestanku o stvari poročal. Izročila sta mi tudi spomenico, ki naj bi jo ob priliki zasedanja predložil. Ko sem v času zasedanja izvedel, da je g. ban že nakazal tudi za novoupokojence 1 milijon din, sem se v imenu istih tudi g. banu zahvalil, ker je s tem vsaj delno rešeno za to leto njih obupno stanje. Obenem sem g. bana prosil, naj za prihodnje leto poskrbi na merodajnih mestih, da se potom posebne odredbe omogoči iz osrednjega sanacijskega sklada delež za draginjske doklade staro- in novoupokojencev. V tem smislu je bila tudi resolucija sestavljena. Po zasedanju sem upokojencem poročal z izjavo, da bo o končni višini njihovih prejemkov odločila skupščina Slavne brat. skladnice, ki bo 5. marca. Z velikim zadovoljstvom je bil sprejet tudi predlog, da se odpošlje g. banu zahvalno pismo. — Izvolite sprejeti tudi ob tej priliki za priobčitev mojo zahvalo.

Adolf Jesih.

Huda jama

V nedeljo 9. marca 1941 je bil v Laškem redni letni občni zbor Strokovne skupine rudarjev JSZ. Občni zbor je vodil tov. Diacci Alojz. Predsednik je obširno poročal o delu skupine in pomembnosti organizacije za vsakega posameznika. Spomnil se je tudi tovarišev, ki so odšli v sosednje rudnike. Iz poročil tajnika in blagajnika je bilo razvidno, da je skupina dobro delala in vzdrževala zveze s centralo in sosednimi skupinami. Po poročilu nadzodstva, ki je izreklo odboru posebno zahvalo, so bile izvedene volitve odbora. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Diacci Alojz, podpredsednik Zalokar Ivan, tajnik Deželak Ferdo, tajnikov namestnik Dornik Jožef, blagajnik Gostinc Franc, blagajnikov namestnik Primon Ivan, gospodar Lešnik Alojz; nadzorni odbor: Hribšek Ivan, Diacci Tomaž in Gornikar Alojz. — Po izvršenih volitvah je imel govor predsednik JSZ tov. Žumer, ki je v lepem govoru orisal težak položaj delavstva. Tov. predsednik je pozval članstvo, da podpre odbor ter ramo ob rami pomaga drug drugemu. Nato je tov. Diacci kratko poročal o staro- in novoupokojencih. Na občnem zboru so se spomnili našega staroste Jožefa Gostinčarja, ki smo mu z občnega zbora poslali pozdravno pismo.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Razgledi

»Politika« je poročala iz Italije tole: Ko listi omenjajo vesti o prizadevanju Amerike, da bi vplivala na zadržanje Jugoslavije, pri tem v prvi vrsti poudarjajo, da je na ta način Amerika ponovno pokazala svojo željo, vmešavati se v evropske zadeve, zaradi tega pišejo italijanski listi zelo ostro in naglašajo, da Amerika ograža evropski mir in da Roosvelt svojo državo očividno peha v vojno. List »Giornale d' Italia« pravi, da bo Jugoslavija imela priložnost določiti svoje zadržanje brez možnosti na kakršno koli dvoumnost, tako za sedanjost kot za bodočnost.

»Vreme« pravi o zunanji politiki: Nova Evropa je na pohodu. V njej bo Jugoslavija močna, samostojna, mirna in svobodna imela tisto važno mesto, ki ji pripada v delu velike evropske izgraditve. Mir in svobodo, neodvisnosti in državno celotnost Jugoslavija lahko in edino uresniči v sodelovanju s tistimi silami, ki so s svojo dosedanjo politiko pokazale, da spoštujejo naš narod in njegove koristi, njegove življenjske zakone, njegovo neodvisnost in mir...

O delu nemške diplomacije na Balkanu pišejo nemški listi: Navezanje Balkana na novi evropski red dokončava Nemčija z varno roko. Pri tej nalogi ni za Nemčijo nobene zapreke, ki bi je ne bilo mogoče premagati kot je to pokazal zgled v Bolgariji in kot bodo to učili nadaljni zgledi. Tako je zapisal nemški list »Das Reich« dne 16. marca 1941.

Nemška vojska v Bolgariji se še vedno premika, to je že nad 14 dni. Poročila še ne povedo, da bi bilo vkorakanje nemških čet končano. Tudi ni bilo nikjer objavljeno, koliko nemške vojske je prišlo v Bolgarijo.

V Berlinu pravijo, da bi se moglo stališče Nemčije do Grčije takoj preokreniti, kakor hitro bi se začele v Grčiji izkrcavati angleške čete. Vladni krogi v Berlinu pravijo časnikarjem, da imajo o izkrcanju angleških čet na grška tla samo časopisna poročila, nimajo pa baje o tem še uradnega potrdila. Pravijo, da se v grško-italijansko vojno Nemci ne bodo vmešavali, dokler se tu ne pojavijo angleški vojaki v večjem številu. Vse kaže, da ne bo treba dolgo ugibati, kaj je res glede poročil o številu angleških divizij na Grškem.

Aretacije romunskih ravnateljev. Nemški časopisni urad poroča, da je romunska vlada postavila na položaje ravnateljev v raznih romunskih podjetjih častnike. Ravnatelji v teh podjetjih so bili aretirani in so zaprti.

Železniška nesreča v Bolgariji je zadela vlak, sestoječ iz 38 voz. Vlak je vozil nafto. Dve lokomotivi in 17 voz se je zvrnilo po nekem nasipu. Pri tem se je vnela nafta in je nastal velik požar. Deset železničarjev je zgorelo, štirinajst je bilo težko ranjenih. Vodijo preiskavo, kako je prišlo do nesreče.

Velik požar je izbruhnil v bombažni tovarni v bolgarskem mestu Plovdivu, blizu železniške postaje. Požar je zavzel velik obseg. Kako je požar nastal, še niso mogli ugotoviti in objaviti.

Angleži na Madžarskem so dobili od angleškega poslaništva v Budimpešti nasvet, da se čimprej izselijo iz Madžarske. Sklepajo, da bo Anglija tudi z Madžarsko prekinila diplomatske zveze.

Štirinajst dni so sestavljali v Turčiji pismo, v katerem je sestavljen odgovor turškega predsednika kanclerju Hitlerju. Odgovor je te dni poseben odposlanec prinesel v Berlin. Značilno je, da bi med tem morala govoriti o zunanje političnem položaju minister Saradžoglu in predsednik Sajdam, pa sta govore odložila. Stališče Turčije bo postalo najbrže popolnoma jasno, ko bo diplomatski boj na Balkanu končan in se bodo začeli razvijati dogodki. Po svojem obnašanju in vojaških ukrepih Turčija ne kaže, da bi videla kako pomirjenje na svojih mejah.

Amerika bo dosedanjo pomoč še zelo povečala, je povedal v svojem sobotnem govoru predsednik Roosvelt. Dali bomo ogromno orožja, letal in živil, sploh vsega, kar potrebujejo Anglija, Grčija in Kitajska. V svoji pomoči bomo vztrajali do konca, je izjavil.

Italijanska ofenziva v Albaniji traja že od 9. marca dalje. Grki se vse doslej uspešno branijo. Vojake v Albaniji je obiskal tudi predsednik Mussolini. Po ameriških vesteh je sodelovalo v tej ofenzivi nad 120.000 italijanskih vojakov. Po istih vesteh je ofenziva s ponedeljkom končana.

Silni letalski napadi na zapadu kažejo, da se je začela vsaj v zraku že spomladanska ofenziva. Angleži nastopajo z novimi aparati, predvsem pa s posebnimi nočnimi lovci, s katerimi napadajo ponoči sovražne bombnike v temi. Iz Amerike je že prispelo veliko število novih letal, zelo velike pošiljke pa so na potu.

En sam naj vlada?

V debati, ki se je vršila ob zadnjem zasedanju banskega sveta v Ljubljani, so nekateri govorniki priporočali ustanovitev ene same in prisilne delavske organizacije. Mi se tem gospodom čudimo. Kolikor gre namreč za take klice z delodajalske strani, pribijamo, da so delodajalci radi videli v svojih podjetjih po več delavskih organizacij zaradi lastne koristi. Izigravali so namreč drugo proti drugi. Delavcem ali bivšim delavcem pa se čudimo, ker so bili vendar do včeraj proti enotnim organizacijam, kažoč na Rusijo, kjer so po njihovi trditvi najslabše razmere ravno zaradi pomanjkanja združevalne svobode.

Pa poglejmo, kakšne uspehe more pokazati režim, kjer odloča samo ena struja, druge pa so prisiljene molčati.

Znano je razmerje delavstva do naše Delavske zbornice, kjer vlada ena sama organizacija. Dočim so se prej, dokler so bile v njenem vodstvu zastopane po svoji moči vse organizacije, obračali z zaupanzem nanjo delavci vseh smeri v vseh zadevah, je stvar danes nekoliko drugačna. To je razumljivo. Tudi Slovenci niso ravno s prevelikim zaupanjem gledali na politične razmere v času, ko niso imeli nobene ali pa zelo malo besede pri vodstvu države. Kar je človeško, je vsem prirojeno. Staro pravilo pravi, da ne želi drugim, kar ne želiš sebi.

Drugi delavski zavod, v katerem odloča danes samo ena organizacija, je bolniška blagajna — OUZD. Vzporedimo malo finančno stanje iz l. 1937., ko so bile zastopane pri upravi zavoda še vse strokovne smeri, z onim iz leta 1939., ko je bila na vodstvu štiri leta že samo ena. Po uradnih poročilih je bilo zaposlenih oseb (uradnikov itd.) brez zdravnikov leta 1937. 177 (leta 1939. pa 323), na prejemke uslužbencev, za njihovo zavarovanje, davke in pokojninski sklad je odpadlo 5 milijonov dinarjev (7,670.000), stroški samouprave so pa znašali 81.000 din (112.600).

Po logiki nasprotnikov svobodne strokovne organizacije bi se moral sedaj cediti med v našem delavskem zavarovanju. Pa se ne! Imamo visoko število uradništva, ki ga najbrž ni mogoče opravičiti z uvedbo starostnega zavarovanja. Medtem ko so vodili ta urad pred trinajstimi leti samo trije juristi, jih ima sedaj 15. Ko bo SUZOR odpravljen, bo moral ljubljanski OUZD prevzeti še zagrebške juriste. Kam bomo z njimi? Čemu toliko generalov na delavski račun?

Na OUZD je velika prenatrpanost uradništva. Govori in razpravlja se o zidavah, nadzidavah itd. Istočasno pa so še vedno v uradnem poslopju tri stanovanja. Zakaj se ta stanovanja ne uporabijo za uradne prostore, ko morajo tudi drugi nameščenci stanovati izven urada?

Tako je sedaj, ko odloča samo ena struja. Ko je vodilo OUZD vse strokovno gibanje, se je vsaka stvar bolje razmišljala in je bila možna kritika. Upamo, da ti časi zopet pridejo, ko minejo sedanje dušeče razmere.

Zapiski

Tov. Jože Gostinčar

je preteklo nedeljo obhajal že svoj 81. rojstni dan, v sredo pa svoj god. Hvala Bogu se je tov. Gostinčarju zdravje zboljšalo v toliki meri, da je zapustil bolniško posteljo. Sicer je popolnoma okreval, le noge mu delajo še težave pri hoji. Upamo, da mu bo pomladansko sonce ogrelo in poživilo tudi noge in da bo zopet prišel zdrav in vesel v našo sredo, obiskal pa tudi borce v kaki naši skupini. Ob tej priložnosti mu čestitamo k rojstnemu in godovnemu dnevu z vročo željo, da nam ga Vsemogočni obrani še dolgo let prav sedaj, ko doživljamo težke čase in resne preizkušnje.

Tov. Rozman Jožko je v soboto odšel na odsluženje orožnih vaj. Njegove posle sta za ta čas prevzela ostala dva tajnika. Prosimo, da to spremembo v naši pisarni upoštevate.

Predsednik vlade Cvetković o »Jugorasu«. Dne 12. t. m. je »Jugoras« v Belgradu priredil svoj prvi radijski koncert. Na prireditev je prišel tudi predsednik »Jugorasa« in ministrski predsednik Cvetković, ki je imel nagovor. Iz tega nagovora posnemamo: »Jugoslovanski delavec ima na svoji zemlji pravico do boljšega življenja. Da to dosežemo, nismo hoteli brezciljnega boja, ki bi bil zaman. Rekli pa smo, da se mora popraviti delavski položaj, ker se bo na ta način najučinkoviteje povzdignilo naše narodno gospodarstvo. Jugoslovanski delavec ljubi svojo domovino. Ponudil je svojo roko in hoče častno in pošteno pomirjenje z drugo stranjo, s kapitalom. Tako je nasproti marksističnim težnjam, ki so privedle do nesmiselnih spopadov, ustanovil svoje narodno delavsko gibanje »Jugoras«. Danes delamo bilanco našega petletnega dela. Druga doba v našem gibanju je bila doba boja za izvedbo socialnih reform. Te reforme tudi kot minister ne bi bil mogel izvesti, ako ne bi bilo stalo za menoj veliko in močno delavsko gibanje. Kot krona socialnih reform je zavarovanje delavstva za starost in onemoglost. Na socialnem področju smo izpolnili dobršen del obljub. Tretje razdobje jugorasovskega gibanja je prevzem delavskih ustanov v delavske roke. Kakšno delo čaka »Jugoras« v bodoče? Boj in neprestan boj! Toda boj mora biti pravičen in pameten. Izkoriščanje pa ne sme služiti v razdiralne namene. Delavski cilji so jasno postavljeni. Obstoje pa v skladnosti in prijateljskem sodelovanju dela in kapitala v korist našega gospodarstva. Ako kapital delavskih upravičenih zahtev ne razume, delavstvo predvsem kliče na pomoč državo, kajti država je njegova. Lahko vas zagotovim, da vas bo država podpirala. Organizirali bomo tudi delavsko zadružništvo. Poleg tega pa tudi prosti čas delavstva s prirejanjem zabav, koncertov itd., da bomo dvignili delavstvo kulturno.«

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)